Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Gemeenteraad Amsterdam
Amstel 1
1000 AE Amsterdam

| | |
|---|---|
| Datum | 18 juli 2017 |
| Ons kenmerk | |
| Uw kenmerk | |
| Behandeld door | 5.1, 2, e |
| Kopie aan | Bestuurscommissieleden |
| Bijlage(n) | Achtergrond zwemmen in open water |
| Onderwerp | Toezicht op zwemplekken |

Geachte gemeenteraad,

Zondag 9 juli is een vijfjarig meisje verdronken bij het Sloterstrand. Allereerst en boven alles gaat het om een verschrikkelijk incident. Veel Amsterdammers leven mee met de ouders en andere nabestaanden. De burgemeester heeft een condoleancebrief gestuurd en zal een bezoek brengen aan de ouders. Naar aanleiding van het incident zijn vragen gerezen over zwemmen bij het Sloterstrand en Amsterdams openbaar water in het algemeen. Het college wil u in deze brief nader infomeren.

Amsterdam bestaat voor 35% uit water en heeft honderden kilometers aan oevers en kades. Enerzijds geeft dit Amsterdam haar unieke karakter, maar anderzijds maakt dit het ook onhaalbaar om verdrinkingen volkomen uit te sluiten. Landelijk verdrinken er jaarlijks ongeveer 80 mensen, waarvan negen kinderen onder de 15 jaar. Deze ongelukken vinden niet specifiek bij zwemlocaties plaats maar zijn het totale aantal.

*Zwemmen in Amsterdam*
De gemeente Amsterdam onderscheidt ten aanzien van zwemmen drie type plekken:

1) Formele zwemplekken

Amsterdam kent 10 formele zwemplekken. Dit zijn locaties die op verzoek van de gemeente door de provincie Noord Holland zijn toegewezen als zwemplek. Op dergelijke plekken wordt de waterkwaliteit gemonitord en zijn afspraken over het beheer. Voordat de provincie een plek de status van formele zwemplek geeft moet deze aan een aantal zaken voldoen. Deze voorwaarden zijn vastgelegd in Europese regelgeving. Op hoofdlijnen gaat het hierbij om:

- De fysieke veiligheid van een zwemmer om veilig in en uit water te kunnen moet voldoende zijn.
- Een zwemplek moet gemarkeerd zijn met een ballenlijn vanaf een diepte van 1,40 meter.
- De waterkwaliteit moet de afgelopen twee zwemseizoen gemeten zijn en kwalitatief aanvaardbaar zijn bevonden.
- Er mag geen sprake zijn van conflicterend gebruik in een straal van 25 meter. Dit betekent dat er geen boten of andere watergebruikers in de buurt kunnen komen van de zwemmers.
- De plek moet onderhouden/beheerd worden.
- Er moeten borden aanwezig zijn, waarop de risico's van zwemmen in open water toegelicht worden.

De provincie stelt geen eisen aan toezicht op formele zwemplekken, zij laat dit aan de aanvrager van de zwemplek. Het is goed om te benadrukken dat ook op formele zwemplekken er nog steeds gezondheidsrisico's verbonden zijn aan het zwemmen. Zwemmen in open water is altijd op eigen risico.

2) Plekken waar een zwemverbod geldt

Een zwemverbod geldt in de volgende gevallen:

a. op een wachtplaats of in de onmiddellijke nabijheid van een brug, een sluis of een stuw;
b. in gedeelten van de vaarweg bestemd voor de doorgaande scheepvaart;
c. in routes van veerponten;
d. in havens en nabij de ingangen daarvan;
e. in de nabijheid van aanmeer-gelegenheden;
f. in gebieden die zijn aangewezen voor snelvaren of waterskiën;
g. in de door de bevoegde autoriteit aangewezen gebieden.
   Punt G is niet van toepassing in Amsterdam.

3) Wildzwemplekken

Naast de tien formele zwemplekken zijn er in Amsterdam ook andere plekken waar veel gezwommen wordt. Deze wildzwemplekken voldoen niet aan de formele eisen en sommige van die plekken zullen daar ook nooit aan kunnen voldoen. Hier zijn geen informatieborden, ballenlijnen of andere maatregelen. Ook wordt hier geen extra beheer of toezicht gehouden. De risico's voor zwemmers zijn hier dan ook groter dan op formele zwemplekken. In 2017 is budget vrijgemaakt uit incidentele middelen waterrecreatie om op deze plekken grofvuil te vissen om deze plekken veiliger en schoner te maken. Ook worden er door Waternet tellingen gedaan van het aantal zwemmers.

*Algemene afspraken in de stad rondom zwemplekken*

*1) Inrichten van een zwemplek:*

De inrichting van de openbare ruimte valt onder de taken en bevoegdheden van de bestuurscommissies. Het eventuele besluit om een locatie in te richten als een zwemplek ligt dan ook bij de bestuurscommissie.

*2) Beheer:*

Het beheren en schoonhouden van de openbare ruimte rondom de plek is een taak van de gemeente. Bij formele zwemplekken is hier extra aandacht voor. Het beheer van de openbare ruimte ligt bij de verschillende afdelingen van de stadsdelen. Op dit moment worden deze samengevoegd tot één afdeling. Deze afdeling wordt verantwoordelijk voor het schoon en veilig houden van de openbare ruimte inclusief stadsstranden. Bij een formele zwemplek is de afdeling beheer ook verantwoordelijk voor het schoon houden van het onderwaterdeel tot aan de ballenlijn (1,40m). Daarbuiten is het beheer In de meeste gevallen ook de verantwoordelijkheid van de stadsdelen die dit soms uitbesteed aan een recreatieschap. Het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) is beheerder van de waterkwantiteit en -kwaliteit van het meeste oppervlaktewater in Amsterdam. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de zwemlocaties Nieuwe Meer en Amsterdamse Bos bij hoogheemraadschap Rijnland, Blijburg en Diemerpark bij Rijkswaterstaat). Op een formele zwemplek is de waterkwaliteitsbeheerder verantwoordelijk voor het meten van de waterkwaliteit. Dit gebeurt in opdracht van de provincie die het bevoegd gezag is voor de Volksgezondheid. De resultaten hiervan worden jaarlijks gepubliceerd op de website www.zwemwater.nl .

*3) Toezicht:*

Zoals eerder aangegeven is er geen wettelijke eis of verplichting vanuit de provincie om toezicht te houden op (formele) zwemplekken. Er zijn in Nederland verschillende onderzoeken gedaan naar de kosten en baten van het organiseren van toezicht bij zwemmen in open water. Hierin wordt toezicht op openbaar zwemwater in de meeste gevallen afgeraden. Hiervoor zijn twee belangrijke argumenten. Het zorgt voor een schijnveiligheid, een toezichthouder zou ervoor kunnen zorgen dat begeleiders zich minder verantwoordelijk zullen gedragen omdat er toezicht is. Daarnaast creëert het een situatie waarbij er een gedeelde (juridische) verantwoordelijkheid ontstaat tussen de gemeente en de zwemmers. Zoals eerder aangegeven ligt het besluit om een plek als zwemplek in te richten bij de bestuurscommissie. Een onderdeel van deze besluitvorming is het vraagstuk of er toezicht nodig is. Bij alle formele zwemplekken is besloten om geen toezicht te houden. Bij Blijburg is er wel toezicht op het strand vanwege de overlast die daar af en toe wordt ervaren .

Het college ziet vooralsnog geen reden om van de bestaande lijn af te wijken. Wel gaat het college in gesprek met de Amsterdamse Reddingsbrigade om te zien of zwemplekken veiliger gemaakt kunnen worden en of zij hierbij een rol kunnen spelen.

*Het Sloterstrand:*
Het Sloterstrand is sinds 2014 een formele zwemplek. Dit betekent dat de waterkwaliteit en fysieke veiligheid op orde zijn en dat het strand voldoet aan de regelgeving. Het strand is voorzien van borden waarop de risico's van het zwemmen worden aangegeven. In lijn met de andere formele zwemplekken is hier geen toezicht geregeld.
Na de verdrinking van het vijf jarige meisje op 9 juli heeft de bestuurscommissie Nieuw West tijdelijke maatregelen genomen om het risico op verdrinking te verkleinen door op de drie formele zwemplekken in het stadsdeel zwembandjes uit te delen en met gastheren te werken op warme dagen. Deze vier gastheren gaan mensen wijzen op de risico's van zwemmen. Ook worden zij opgeleid tot reddingszwemmer. Zij hebben echter niet de taak van toezichterhouder. Tenslotte heeft Nieuw West borden geplaatst waar nog duidelijker op vermeld staat dat zwemmen op eigen risico is en dat er geen toezicht is.

*Verkleinen zwemrisico's*
Het volledig voorkomen van verdrinkingen is helaas niet mogelijk. Zelfs in een zwembad met zweminstructeurs gebeuren er helaas dergelijke ongelukken. Ook de negatieve ervaring met toezicht bij Blijburg, waar na een verdrinking in 2008 tijdelijk toezicht op het water is geweest en waar de ervaring van toezichthouders was dat hun aanwezigheid de oplettendheid van de begeleiders negatief beïnvloedde, zorgt er mede voor dat het college niet zal inzetten op toezicht.

Dit betekent niet dat we als Amsterdam niets doen om dergelijke ongelukken te voorkomen. Het college is in tegenstelling tot de landelijke trend doorgegaan met het aanbieden van zwemlessen. Alle scholen krijgen de mogelijkheid deel te nemen aan schoolzwemmen.

Natuurlijk wordt op formele zwemplekken de openbare ruimte beheerd en onderhouden zodat het er schoon en overzichtelijk is. Het onderwater schoonhouden van de zwemplek is hier ook een onderdeel van.

Tenslotte gaan wij in gesprek met de Amsterdamse reddingsbrigade om te zien welke mogelijkheden er zijn om zwemplekken veiliger te maken.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

5.1, 2, e

5.1, 2, e

mr. E.E. van der Laan
burgemeester

mr. A.H.P. van Gils
gemeentesecretaris